

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа (“Службен весник на Република Македонија“ број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 1 и 2 и член 22 став 1 од Законот за средно образование (“Службен весник на Република Македонија“ број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15 и 98/15), министерот за образование и наука ја донесе Наставната програма по **културно- историско наследство на Република Македонија за III година**, угостителско-туристичка струка, образовен профил угостителски техничар на четиригодишното средно стручното образование.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА
НАСТАВНА ПРОГРАМА

***КУЛТУРНО-ИСТОРИСКО
НАСЛЕДСТВО НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА***

III година

УГОСТИТЕЛСКО-ТУРИСТИЧКА СТРУКА

Угостителски техничар

Скопје, 2015 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: КУЛТУРНО-ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: угостителски техничар

1.2.2. Струка: угостителско-туристичка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот *културно-историско наследство на Република Македонија*, ученикот стекнува знаења и се оспособува да:

- го познава културно-историското наследство на праисториската уметност во Македонија;
- го толкува културно-историското наследство на античката уметност во Македонија;
- го објаснува културно-историското наследство од времето на ранохристијанската уметност во Македонија;
- ги идентификува карактеристиките на средновековната уметност во Македонија;
- ги разликува специфичностите на културно-историското наследство од уметноста во Македонија од турско време;
- го познава културно-историското наследство на уметноста на Македонија во XIX век и да ги опишува главните карактеристики;
- ги идентификува карактеристиките на модерната уметност во Македонија;
- го споредува развојот и етапите на културно-историското наследство на Република Македонија;
- го негува чувството кон македонското културно наследство и естетските вредности;
- ги развива принципите за одржлив развој во туризмот.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За совладување на содржините од предметот културно-историско наследство потребно е учениците да поседуваат претходни знаења од областа на ликовната уметност, мајчин јазик и литература, општа и национална историја, туристичка географија и музичка уметност.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. КУЛТУРНО-ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО НА МАКЕДОНИЈА	4	<i>Ученикот:</i> <ul style="list-style-type: none">– да го идентификува културно-историското наследство на Македонија;– да го сфаќа значењето на културно-историското наследство на Македонија за развојот на човековата цивилизација;– да ја дефинира содржината на културно-историското наследство на Македонија (подрачја од националната културна ризница; ликовна уметност, археологија, книжевност, музичка уметност и сл.);– да го проценува националниот развој на културно-историското наследство од праисторијата до денес во Македонија;– да го споредува националното со светското културно-историско наследство.	<ul style="list-style-type: none">– Објаснување на националното културно-историско наследство во Македонија;– демонстрирање репродукции, слајдови, цртежи при што се истакнува богатата содржина на ова наследство.	<ul style="list-style-type: none">– Мајчин јазик и литература

2. ПРАИСТОРИСКА УМЕТНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА	4	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разликува карактеристиките и специфичностите на уметноста во првобитната заедница; - да ги сфаќа општествените и историските услови за појави на уметноста во каменото, бронзеното и железното време; - да ги толкува артефактите и локалитетите во праисторијата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на културно-историското наследство од првобитното општество во Македонија; - демонстрирање слики, цртежи, видеофилмови, цд-дискови и интернет-пребарувања од праисториската уметност во Македонија; - посети на музеи, ликовни галерии; - дискусија и анализа врз база на гледани филмови, цедеа и др. 	<ul style="list-style-type: none"> - Мајчин јазик и литература
3. АНТИЧКА УМЕТНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава карактеристиките на античката уметност; - да ги објаснува карактеристиките и специфичностите на антиката во Македонија (уметност, литературни извори, филозофија, религија); - да го споредува националното со светското античко наследство; - да ги сфаќа општествените и историските услови и појави во античкото време. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за карактеристиките на културно-историското наследство на античката уметност во Македонија; - демонстрирање слики, цртежи, видеофилмови на одделни вредности од антички период; - организирање посети на музеи на културно-историски знаменитости за овој период. 	<ul style="list-style-type: none"> - Мајчин јазик и литература
4. РАНОХРИСТИЈАНСКА УМЕТНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги опишува историските и општествените услови на културно-историското наследство 	<ul style="list-style-type: none"> - Опишување на културно-историското наследство во времето на 	<ul style="list-style-type: none"> - Мајчин јазик и литература

		<p>на ранохристијанскиот период;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги сфаќа карактеристиките и специфичностите на ранохристијанскиот период во Македонија; - да ја споредува националната со светската ранохристијанска уметност. 	<p>ранохристијанството, посебно се потенцираат неговите карактеристики и специфичности;</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонстрирање слики, цртежи, репродукции и на одделни уметнички вредности од ранохристијанството во Македонија; - посети на музеи и други културно-историски знаменитости. 	
5. СРЕДНОВЕКОВНА УМЕТНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА	16	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги опишува историските и општествените услови на културно-историското наследство на средновековната уметност; - да ги сфаќа карактеристиките и специфичностите на византиската уметност во Македонија: архитектура, вајарство и сликарство; - да ја споредува националната со светската средновековна (византиска) уметност. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дискутирање за културно-историското наследство на византиската уметност; - демонстрирање слики, репродукции, цртежи, филмови и дијафилмови; - анализирање слики, репродукции, цртежи, филмови од византиската уметност; - посета на музеи и други културно-историски знаменитости. 	<ul style="list-style-type: none"> - Историја - Мајчин јазик и литература
6. УМЕТНОСТА ВО МАКЕДОНИЈА ВО ТУРСКО ВРЕМЕ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разбира историските и општествените услови на културно-историското наследство од турско време; 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на карактеристиките на ова наследство во Македонија; 	<ul style="list-style-type: none"> - Мајчин јазик и литература - Историја

		<ul style="list-style-type: none"> - да ги објаснува карактеристиките и специфичностите на исламската уметност во Македонија- архитектура, сликарство и калиграфија; - да ја споредува националната со светската исламска уметност. 	<ul style="list-style-type: none"> - демонстрирање слики, репродукции, цртежи, филмови и дијафилмови; - посети на музеи и други културно-историски знаменитости од турско време. 	
7. УМЕТНОСТА НА МАКЕДОНИЈА ВО XIX ВЕК	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава општествено-економските и политичките услови во кои се развило културно - историското наследство во Македонија во XIX век; - да ги објаснува карактеристиките и специфичностите на класицизмот и реализмот, како и нивниот израз на архитектурата, сликарството, книжевноста, филозофијата, резбата, фрескоживописот, музиката и др. во Македонија во XIX век; - да ја споредува националната и светската уметност во XIX век. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за културно-историското наследство на Македонија од XIX век; - демонстрирање на одделни вредности од овој период; - посета на музеи и други историски знаменитости, - интернет-пребарувања од уметност во Македонија - XIX век. 	- Мајчин јазик и литература
8. МОДЕРНАТА УМЕТНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА	18	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава историско-општествените, економско-политичките и индустриските услови и достигнувања во кои се развивало културно-историското наследство во XX век; - да ја споредува националната и светската уметност во XX век; - да го објаснува влијанието на 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување за културно-историското наследство на Македонија од XX век, посебно разните правци на модерната уметност; - демонстрирање на одделни вредности од овој период; 	- Мајчин јазик со литература

		<p>правците на модерната уметност во XX век врз модерната уметност во Македонија;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го опишува развојот и специфичностите на архитектурата, ентериерот, индустрискиот дизајн, графичкиот дизајн, текстилниот дизајн, фотографијата, играниот филм, театарот, музиката и др. како подрачја на модерната уметност во Македонија; - да развива позитивен став кон овој вид уметност. 	<ul style="list-style-type: none"> - посета на музеи, интернет-пребарувања од модерната уметност во Македонија. 	
--	--	---	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно со целите на наставната програма по **културно-историско наследство на Република Македонија**, наставникот применува современи наставни методи кои на ученикот му даваат можност да биде активен учесник во наставата преку неговите активности во училиштето и надвор од училиштето. Овие наставни методи подразбираат примена на наставните форми за работа: работа во групи, во парови/тандем и/или индивидуално. Наставникот користењето на формите и методите ќе ги планира при подготовката на наставниот час и истите ќе ги реализира преку конкретни активности за време на самиот час. Примената на наставните форми и методи наставникот треба да ги усогласи со материјално техничките и просторните услови во училиштето, како и со возраста, предзнаењето и интересот на учениците.

Во текот на наставата наставникот треба да ги преземе следните активности: објаснува, демонстрира, дава инструкции, дискутира, поставува задачи, ги вреднува задачите, презентира, води забелешки, организира проекти, изведва практична работа и активности со учениците, ги вреднува постигањата на учениците.

Во текот на наставата ученикот треба да ги преземе следните активности: слуша, набљудува, вежба, демонстрира, проверува, применува, истражува, учи во парови и во групи, учи самостојно, користи различни нагледни средства и извори на информации, посетува различни објекти на терен.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет **културно-историско наследство на Република Македонија** се реализира преку стручно-теоретска настава во кабинет-училница. Образовните активности се организирани во две полугодија, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часовите, кој е даден за одделните наставни целини во точка 4.1. од овој документ, опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, повторување, утврдување, правење проектни задачи од дадена тема, гледање на ЦД-дискови и преку организирање посети на музеи, галерии и други културно-историски знаменитости.

Непосредната поврзаност на содржините помеѓу наставните програми по **културно- историско наследство на Република Македонија** и наставните предмети: историја, туристичка географија, мајчин јазик, неминовно ја наметнува потребата од тимска работа меѓу наставниците кои ги реализираат овие програми.

4.4. Наставни средства и помагала

За поефикасно постигнување на целите се користи: графоскоп, компјутери, телевизор, цедеа, каталози, слики, проспекти, стручни списанија и други наставни средства и помагала предидени според нормативот за простор, опрема и наставни средства за образовниот профил хотелски техничар.

За успешно совладување на целите на предметот, ученикот користи соодветна литература, и тоа: учебници и учебни помагала, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, интернет, стручни списанија и сл.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеењата, континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено, преку тестови на знаења или други форми, како изготвување реферати и писмени извештаи, концепти и проекти, кои се користат по обработката на секоја наставна целина. Секој ученик добива најмалку две оценки во текот на едно полугодие. Доколку ученикот не ја совлада наставната програма по предметот, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет *културно-историско наследство на Република Македонија* треба да ги поседува следните индивидуални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е отворен и комуникативен, подготвен за соработка, да има соодветно професионално образование, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по:

- ликовна уметност;
- археологија;
- историја;
- архитектура;
- туризам и угостителство;
- историја на уметноста;

со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка во акредитирани установи.

6.3. Стандард за простор

Соодветно на карактерот на програмските содржини и целите што треба да се постигнат преку овој предмет, потребно е наставата да се реализира во училиштен кабинет за ликовна уметност, со наставни средства, помагала и опрема, во согласност со Нормативот за наставен простор и опрема за угостителско-туристичката струка.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2015 година

7.2. Состав на работната група:

1. м-р Чедомир Димовски, раководител, советник во Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Дејан Методијески, член, професор на Факултет за туризам и бизнис логистика - Штип
3. Глигор Васков, член, наставник, СУГ - Скопје „Здравко Цветковски“
4. Тања Јовановска, член, туристичка агенција „Фалкон травел“ - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.9.2015 година

Одобрил:

Ajshe Selmani, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНА ПРОГРАМА

Наставна програма по *културно-историско наследство на Република Македонија* за *III година*, угостителско-туристичка струка – образовен профил угостителски техничар за учениците во средното стручно образование, изготвена од Центарот за стручно образование и обука, на предлог на Бирото за развој на образованието ја донесе

Министер,

на ден, 27.07.2015 година, бр. 12-13035/1
Скопје

Mr. Abdilaqim Ademi